

המן ובני חת

והנה ישנו מדרש (בר"ר נח, ג) הנראה לכאורה תמוה ביותר, וז"ל המדרש: "רבי עקיבא היה יושב ודורש והצבור מתנמנם, ביקש לעוררן. אמר, מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה? אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיתה מאה ועשרים ושבע, ותמלוך על מאה ועשרים ושבע מדינות". וצריך להבין מה הקשר בין גיל פטירתה של שרה לבין מלכותה של אסתר?

ובכדי לבאר זאת יש להקדים את המסופר בפרשת חיי שרה על השתדלותם וסיועם של בני חת לאברהם אבינו ברכישת השדה והמערה אשר בה בכך שדיברו בעבור אברהם עם עפרון החיתי והביאו את הדבר לידי גמר טוב. ואומרים חז"ל (בר"ר נח, ח) שנאמר בענין מכירת מערת המכפלה וקבורת שרה עשר פעמים יחיו תשרפב תחא סעפו, (י, הכ) הפוסב תחא סעפו, הרש יח תשרפ תליחתב סימעפ הנומש) "תח ינב" סייקמ וליאכ קידצ לש וחקמ (רמג ידיל איבהל עייסמ) ררבמ אוהש ימ לכש" ונדמלל ידכ, ((בל, טמ) עשרת הדברות", והיינו שהשתדלותם של בני חת בענין קבורתה של שרה אימנו נחשבה להם לזכות גדולה ביותר, וכאילו קיימו את כל עשרת הדברות.

וזכות זאת של בני חת היא שעמדה כעבור כמה דורות להמן הרשע כשביקש להשמיד את עם ישראל, כיון שהמן היה מזרעם של בני חת, שהרי המן הוא מזרע עמלק שנולד לאליפז (ראה בראשית לו, יב), ואליפז נולד לעשו הרשע מאשתו עדה בת אילון החיתי) שם פס' ב-ד(, ומאותו סיוע שסייעו בני חת בדבר קבורתה של שרה, ינק המן הרשע, שהיה מזרעם, את כל כוחו, ומשם התאפשרה לו אחיזה כלשהי בעם ישראל.

וכדי לבטל את זכותם של בני חת וממילא להכניע את המן, עמדה לישראל באותה העת אסתר המלכה שהיתה מזרעה של שרה אימנו, ונהגה בקדושה ובצניעות ממש כמותה.

ולכן יש במגילת אסתר עשרה פרקים, כנגד אותן עשר פעמים שמוזכרים בני חת בענין קבורתה של שרה כנ"ל, וכן ישנן במגילת אסתר שתי אותיות שצריכות להיכתב בכתב גדול יותר משאר אותיותיה של המגילה (טכ, ט מש) "בותכתו" תבית לש' תואהו (ו, א רתסא) "רוח" תבית לש' תואה: ןהו (יתבר תויתוא) שצרופן הוא "חת", וזאת כדי לרמוז שכל עבודתה של אסתר היתה לבטל את אותה הזכות של בני חת, ובזה להכניע את המן הרשע.

וכעת יובן המדרש התמוה שהזכרנו לעיל שדרש רבי עקיבא: "מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה? אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיתה מאה ועשרים ושבע, ותמלוך על מאה ועשרים ושבע מדינות".

והיינו שאסתר הבינה שכל כוחו של המן הרשע נובע מזכות אבותיו בני חת במה שהשתדלו בדבר קבורתה של שרה, ולכן אחזה בדרכיה ומדותיה האצילות של שרה שנהגה בהם במשך כל המאה עשרים ושבע שנים שחיתה בעולם, ובזה ביטלה את זכותם של בני חת והכניעה את המן הרשע, וזכתה למלוך על מאה עשרים ושבע מדינות.

והמידה העיקרית שבזכותה הצליחה אסתר להכניע את המן הרשע זוהי מידת השתיקה הנפלאה שהיתה בה (ראה אסתר רבה ו, יב), כי כל מי שזוכה למידת השתיקה יש לו כח עצום להכניע את כל אויביו ושונאיו, ושום בריה בעולם לא יכולה לעמוד בפניו.

ולכן אדם שניטל ממנו כח הדיבור נקרא "אילים", שהוא מלשון כח וגבורה (על דרך לשון חז"ל) גיטין ס, ב ועוד) "כל דאילים גבר" (, וזאת כדי לרמוז שאדם שאוחז במידת השתיקה ולא משיב כלל למחרפיו ולמבזיו, יש לו כח גדול לגבור בסופו של דבר על כל אויביו, וכולם יפלו תחתיו.

